

ՏԵՂԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ՑԱՆԿ

Սույն ցանկում, ըստ հնարավորին, աշխատել ենք համառոտակի ցույց տալ քիչ հայտնի վայրերի գտնված տեղը՝ միջնադարյան հայկական աշխարհագրական տեղանունադրությամբ։ Ցանկի մեջ տեղ են դրվել ոչ միայն աշխարհագրական այն անունները, որոնք հիշատակարաններում գործ են ածվել որպես տեղանուններ, այլ նաև նրանք, որոնք գործածված են միայն (կամ նաև) որպես այս կամ այն անվանավորության ծննդյան կամ գրծունենության վայրի անուն։ Օրինակ, հիշատակարաններում Ածղաւր բերդաքաղաքի մասին հիշատակություն չկա, սակայն հիշվում է Ոհանէս Ածղաւրեցի անունով մի գրիչ։ Նման ձևով գործածված տեղանուններից առաջ, Ցանկում, դրված են աստղանիշեր՝ այսպես՝ * Ածղաւր, * Ասիճանց և այլն։ Այն դեպքերում, երբ որևէ աշխարհագրական անուն հիշատակարաններում գործածված է և՛ որպես տեղանուն, և՛ որպես ծննդավայրի կամ գործունենության վայրի անուն (օր. Անի—Անեցի, Աղթամալ—Աղթամարցի), ապա սկզբից տվել ենք այն էջահամարները, որոնցում աշխարհագրական տվյալ վայրը հիշված է իբրև տեղանուն, իսկ շարունակությամբ՝ փակագծերի մեջ՝ երկրորդ ձևով հիշված տեղանունները։

Համառոտված են հետևյալ բառերը՝ զյուզ—զզ, քաղաք—քղք, գյուղաքաղաք—գղքղք։

Ա.

Աբրահամեց, գղ Մոկքում — 527

Ագուլիս, գղ, գղքղք Գողթան գաւառում — 337, 605

Ագուլեաց վանք — 423, 505

Արամեց, գղ Արտամետի և Ոստանի միջև — 505

Ալանեց սբ Նշան, վանք Խիղանի՝ մոտ — 328

Ալբեղայ — Տե՛ս Երնշակ

Ախալցխայ, գղք (գրված՝ Ախալցխա, Ախալժըխէ, Յաղժխա) — 186, 280, 312, 518, 584, (312)

Ախալցխայ երկիր — 486

* Ածղաւր, բերդաքաղաք Տայքում (վրջ.Ածխուրի) — 445

Ակեռ վանք, Շատախում — 244

Ակռռայ վանք, Շատախում (Ջերմաձոր), Կաղբի գղի մոտ — 202

Աղաղ, Խլաթի շրջանում — 284

Աղբակ — 326

Աղետե (իմա՝ Աղստե, Աղստաֆա) — 461

Աղէր, գղ Խլաթի շրջանում — 250, 284, (649)

Աղբամուս — 40, 47, 97, 136, 165, 216, 217, 230, 238, 247, 252, 265, 326, 357, 374, 376, 433, 435, 463, 505, 524, 538, 563,

568, 570, 571, 572, 579, 581, 582, 583,

595, 608, 609, 634, (105, 420, 491)

Աղձն, գաւառ Դիարբեքի նահանգում (Նույնն է Արղան) — 545

Աղուաճ, Աղուաճից աշխարհ, Աղուաճից առն — 52*, 194, 239, 274, 382, 384

Աղուաճ, գղ Խլաթի շրջանում — 283

Աղեղաղայ բերդ, Բազարանի մոտ, Ախուրյանի ափին (կոչված նաև Տիկրանայ բերդ) — 124

Աղբաց վանք, Այրարատի Փեղոյ-Ձոր կոչված վայրում, Այրիվանքից հարավ-արևելք — 537, 551, 553, 606

Ամառիա, մայրաքղք — 323

Ամառիայ վիճակ — 384, 385

Ամիր կամ Համիր, շահաստան, մայրաքղք, քղք — 278, 286, 287, 292, 344, 403, 405, 426, 452, 458, 464, 471, 623, 627, 629, 632, (354)

Ամրայ շուր — 277

Ամուկ, ամրոց, բերդ, քար, Վասպուրականի Առքերանի գաւառում, Վանա լճի արևելյան եղերքին — 374, 484, 485*

Այրարատեան կամ Արարատեան գաւառ, երկիր, թեմ, նահանգ, տուն — 51, 101, 103*, 106, 143, 162, 163, 175, 274, 315, 335,

380, 381, 421, 422, 465, 534, 537, 551,
553, 560, 561, 604, 606, 662 °
Այրիվանք — 304, 561, 604
Այրիվանքի լիւրիւն — 391
Անգեղակոթ կամ Անգեղակոթ, Անգեղակոթ
գլ, գլխի, Սինեաց Մղակ գաւառում —
292, 382, 409, (382)
Անգիւն — 19
Անթափ քղ (իմա՝ Այնթափ) — 3 °
Անի — 290, 302, 354, 355, (233, 617 °)
Անձղնապատ կամ Անձնապատ վանք, Ռշտու-
նիքում — 41, 53, 302
Աշնայ, գլ Մոկքում — 610
Ապառնուհաց վանք, Մանազկերտի մոտ — 639,
(589)
Ապարուներ կամ Ապարու վանք, Սինեաց նրն-
շակ գաւառում — 26, (15, 27, 61, 269)
Առնա նահանգ (նույն է՝ Աղուանք) — 205
Աբրեմիկ, գլ Արծկէի կողմերում — 339
Ապիսեակ կամ Ապիսեակ, գլ Քաշերունի-
քում, Մեծփայ վանքից հարավ — 360,
485, (87)
Ավրի, վայրն անորոշ — 375
* Ատինանց, գլ. Մոկքում — 221 °
Ատրպատական կամ Ատրպատան — 76, 87,
272
Արաբստան — 532
Արապկերայ երկիր — 603
Արար, վանի թաղամաս — 619
Արգիւն կամ Յուսկան (Յուսկայ) օրդայ վանք,
Բերդիում — 169, 213, 329, 500, 527,
639
Արզն ամուր, նույն է Աղձն (այժմ՝ Խարզան),
Դիարբեքիի նահանգում — 449, 471
Արդրում կամ Արձրում, Նախ Կարնայ քաղաք
— 225, 283, 456 °, (426)
Արծկէ քղ — 283, 326, 381, 485, 517, 523,
538, 548, 608
Արծկայ բերդ — 214
Արծնի, գլ Կոսալքում — 485
Արձրունիաց երկիր, գաւառ — 137, 167
Արզնի ամուր, գլխի, բերդ, Դիարբեքիից
հյուսիս-արեւմուտք (այժմ՝ Արզան —
Մազեն) — 575, 576, 589, 590, 625, 627,
632
Արնէլ քղ — 92, 135, 253, 281, 283, 326,
378, 425, 435, 490, 516, 568, 587, 600,
645, 646, 648, (254, 597)
Արնիլայ կամ Արնիլայ, Արնիլու գաւառ, երկիր
— 465, 484, 485 °
Արշնից վանք, Քաշերունիքում, Մեծփայ
վանքի և Սիփան լեռան միջև — 636, 637
Արապ գաւառ — 61, 61 °, 353

Արցախական երկիր — 195
Արփակաղնի վանք, Կիլիկիայում — 53
Աւագ վանք, Դարանաղեաց գաւառում — 54,
83, 88, 98, 130, 138, 139, 222, 495, 496,
556, 588, 632
Աւնիկ ամուր, Բասենի գաւառում Հասանկալէից
հարավ — 278, 283, 287
Աւշական գեղաւան — 162
Աւսեւեաի վանք, Տրապիզոնում — 370
Ափխազի — 514
Աֆլիոցիսէ գլխի, Դորիի մոտ — 133

Բ

Բաքիլու — 194, 278, 287, 380, 595
Բաքիլու գաւառ — 661
Բաքիլու գլխի — 226 °
Բագաւիկ գլխի, բարձր Հայքի Դերջան գաւա-
ռում — 589
Բաղրան բերդ, Արշարունիքում — 287
Բագրան գաւառ — 124
Բագրան, Բագրանիքում — 250
Բալու գաւառ — 476
Բալվանք (Բալվանից), գլ Ռշտունիքում —
580, 582
Բաղդայ քղ, Աղուանքում (Թերեւս Բալլա-
կան է), վերջինից Հանկ-Բամուրը իր
վերջին արշավանքի ժամանակ — 52 °
Բաղդայ կամ Պաղտա — 7, 52 °, 281, 381,
595, 596, 644
Բաղէլ քղ — 64, 111, 113, 115 °, 165, 284,
326, 375, 376, 378, 465, 487, 516, 545,
546, 547, 585, 592, 594, 649, (334, 335 °,
379, 440, 454)
Բաղիլու գաւառ, երկիր, նահանգ — 215, 622,
644
Բաղիլու լիւրիւն — 452
Բաղիլու վանքայք — 478
Բառն — 283, 345 °
Բարիձորի. օր Ատաւածածին, Խիզանում —
340
Բարսու քղ (իմա՝ Պարսու) — 205
Բալլի, վայրն անորոշ — 111
Բերդակայ վանք, Խախտեաց գաւառում — 661
Բերդանի վանք, Ռշտունիքում — 596, 614,
620
Բերդավանք, գլ Վայոց-Ձորում — 301, 302
Բերդիլի ռապատ, Չմշկածագում — 443
Բերկի քղ — 242, 295, (105, 429)
Բերկի գաւառ — 213, 214, 241, 256, 295,
321, 322, 339, 353, 527
Բղնունից գաւառ, նահանգ — 26, 135
Բլաւնից գլ, Ռշտունիքում — 243

Բուխանանից հրկիր, Բոհտան-սու գետի հովիտը (Ջերմաձոր) — 388
 Բուստ, գլ Գողթան գաւառում — 73
 Բլեի կամ Բեեի, Բլեի — 51, 52 °, 162, 275, 421, 422

Գ

Դագարիա կամ Կագարիոյ, Խագրաց աշխարհ, հրկիր, նահանգ (իմա՝ Ղրիմ) — 20, 109, 401, 414, 502, 511
 Դագարիա, Փոքր-Ասիայի հին գաւառներից — 390
 Դամադիէի վանք, Խիզանում, կոչված է նաև Աւագ սր հաշ — 67, 167, 168, 169, 189, 367
 Դամիր — 288
 Դամրաց Կագարիոյ — 279
 Դանձակ քղք (այժմ Կիրովարագ) — 461
 Դանձակ շահաստան — Տե՛ս Թավրէզ
 Դանձակ, գլ Ռշտունիքում, նարեկից 4 ժամվա հեռավորութեամբ — 47, 582
 Դանձասուր — 195, 241, (583)
 Դանի գլքղք — 52, 304, (131, 304)
 Դանոյ գաւառ — 391
 Դավագանին բերդ, Աղստևի գաւառում (այժմ՝ Նոյեմբերյանի շրջան) — 461
 Դաւալ, գլ Ռշտունիքում — 220, 562, 563, 565, 566, 571, 579, 593
 Դաւալից հրկիր — 418, (566, 582)
 Դաւառք երկիր, վայրն անորոշ — 222, (61)
 Դաւառ վանք, Բաղէշի մոտ — 594
 Դեգարֆունեաց գաւառ (գրված նաև Գեղա-գունի ձևով) — 229, 241
 Դեմամէլ վանք, Մար գաւառում — 122
 Դերմանիկ — 441
 Դիւնէկանց, գլ Մոկքում — 612
 Դոդրան գաւառ, վիճակ — 463, 604, 605, (73)
 Դոդրենայ տուն — 73
 Դոմուց վանք, Բաղէշի մոտ — 165
 Դուրի կամ Գուրի գլքղք, մայրաքղք — 58, 489
 Դուրֆուսի (գրված՝ Գորոփոսիսի) սր Թէոդո-րոս, վանք Երզնկայից արևելք, 6 ժամվա հեռավորութեամբ — 65
 Դուգարացոց նահանգ — 240

Դ

Դադի վանք, Վերին-Խաչենում — 24
 Դամասկոս — 3, 193, 280, 591
 Դաւառակ — Տե՛ս Ցիպնայ վանք
 Դավրէժ — Տե՛ս Թավրէզ

Դաւառաղեաց գաւառ — 98, 343, 495, 498, 539, 589
 Դաւրանդ — 465
 Դաւալար, գլ Սինիքում — 392
 Դեղնիս, գլ Ռշտունիքում — 582
 Դերձիկ վանք, Գաւաշի մոտ — 615
 Դերբան կամ Դերբան, Բարձր-Հայքի գաւառ-ներից — 602, 661, (144)
 Դիարբաք կամ Դիարբակ (իմա՝ Դիարբեքիր) — 28, 452
 Դիզակ, Արցախի գաւառներից — 382
 Դմրշի (իմա՝ Դամասկոս) — 53, 461, 655
 Դրագարի, վանք Կիլիկիայում — 246, 249, 484, 545, 649

Ե

Եդիպոս — 603, 624
 Եզնկա քղք, մայրաքղք (իմա՝ Երզնկա) — 39, 188, 289, 344, 381, 467, 601, 602, 639, 645, (143, 183, 233, 435, 631)
 Եկեղեցաց գաւառ — 154, 186, 289, 344, 467, 495, 496, 539, 556, 589, 602
 Եղեղեաց գաւառ (նույն է Վայոց-Ձոր) — 163, 320, 349, 419, 473, 638, 656
 Եղեղեաց անապատ — 422
 Եղեղիս քղք, Կենտրոն Վայոց-Ձորի — 383, (144, 397)
 Եղեղեմ, Բերկիրում — 295, 321, 322, 353
 Եղիվարդ կամ Եղիվարդ գլ, գլքղք Արագած-ոտնում — 163, 360, 561
 Եղևարդու վանք — 143
 * Եղունգ. գլ Աղուանքի Ղապալոյ գաւառում — 439
 Եղունգի գլ, վայրն անորոշ — 426
 Երասխ գետ — 277, 365
 Երեւան վանք, Վանից հյուսիս, Ամուկ բերդից 3 ժամվա հեռավորութեամբ, Երեւին գյու-ղի մոտ — 411, 419
 Երեւան կամ Երևան, Էրևան մեծ աւան, գլքղք, քղք, մայրաքղք — 49, 50, 51, 106, 276, 662 °, (237 °, 616)
 Երեզ անապատ, Տուրուբերանի Հաշտանք գա-ւառում — 408
 Երզնկա — Տե՛ս Եզնկա
 Երկայն-ընկուզեաց վանք, Չմշկաժագի ծագ-ման գաւառում — 426, 449, 450, 458
 Երեզակ կամ Ալբեջայ ամուր, բերդ, գլյակ — 52 °, 278, 279, 287, 326, 452, 472, 486, 507 °, 518
 Երուսաղէմ — 3 °, 52 °, 84, 99, 103 °, 104 °, 130, 157, 178, 179, 193, 233, 234, 256, 270, 300, 325, 361, 362, 371, 372, 383,

397, 425, 429, 430, 431, 450, 461, 494,
502, 518, 522, 528, 529, 534, 558, 561,
577, 580, 581, 590, 600, 603, 642, 645,
647 *

Ջ

Ջերուն (իմա՝ Ջէյթուն) քղք — 98
Ջերիշատ, գլ Արճէշի մոտ — 485
Ջրմիտին (իմա՝ Ջմիտնիա) — 279
Ջրոնի, բերդ Շատախում — 536

Է

Էշմիածին — 522, 531, 536, 538, 545, 546,
548, 549, 554, 561, 567, 568, 575, 581,
586, 587, 604, 605, 637, 641, 644, 648

Ը

Ընծափու դաշտ, Ռշտունիքի սբ Յակոբի վանքի
կալվածքներից — 582
Ընկուզազում — Տե՛ս Կոթիփորոյ վանք
Ըռշաունեաց երկիր — Տե՛ս Ռշտունեաց երկիր

Թ

* Թազար գլ, վայրը անորոշ — 559
Թալիէզ շահաստան, քղք (գրված նաև՝ Դաւ-
բէժ, Թարէզ, Թարէժ, Թարիզ և այլ ձե-
վերով) — 10, 32, 52 *, 68, 87, 111, 194,
200, 272, 280, 283, 326, 328, 353, 375,
381, 391, 419, 455, 457, 514, 577, 587,
644, 645, 648, 655, (31, 109, 191, 206)
Թալիբով աշխատ — 404, 485
Թացու, գլ Խիզանում — 477
Թիկուրան — 292, (629)
Թիկան Վերին, վայրն անորոշ — 373
Թմոֆ (իմա՝ Թմոգվի) — անառիկ դղյակ, Զա-
ւախք գաւառում — 103 *, 354, 535, 618,
(163)
Թորանայ վանք, Դարանաղեաց գաւառում
— 646
Թուխ, գլ Դատվանից հարավ՝ Ազնվածորում
— 394
Թուրքսում — 68
Թրակա, որ Վժնկս կոչի — 95

Ի

Իլոյվանֆ, գլ Ռշտունիքում — 177
Ինենակենան վանք, Տարոնում (նույնն է Մշոյ
սբ Կարապետ) — 88, 246, 249, 484

Լակքառան (իմա՝ Դաղստան) — 532
Լիկեաց ժողովներ — 279
Լիմ կամ Լիմն կղզի և մենաստան — 253, 254
Լոյսալի, գլ Չմշկածագում — 559
Լոսու բերդ, Լոռէ քղքի բերդը (այժմ՝ Ստե-
փանավանի մոտ) — 515
Լոր, գլ Սիւնեաց Մղակ գաւառում (Ջանգե-
զուրում) — 392
Լոռի կամ Լաւոյ գաւառ — 315, 486
Լով քղք (իմա՝ Լվով) — 460

Լս

Խախանաց գաւառ — 661
Խայիֆ, գլ Երզնկայի մոտ — 39
Խաչեն, Արցախի գաւառներից — 194, 195
Խաւաքաւ, գլ և վանք (կոչված նաև Սուխա-
րայ վանք), Քաշբերունիքում — 92, 144,
146, 165, 212, 233, 256, 339, 548, 549,
654, 655
Խառան, Միշադեւոր՝ Եդեսիայից հարավ —
— 624
Խարբերդ թեմ — 458
Խարբերդայ քղք — 576
Խարբերդու ճանապարհ — 559
Խարենց կամ Հարենց, գլ Խիզանում — 342,
648
Խարաիշարի վանք, Չմշկածագում — 447, 559
Խիզան քղք (շատ հաճախ գրված՝ Հիզան) —
8, 22, 46, 66, 115, 247, 267, 284, 328,
340
Խիզան (Հիզան) քաղաքի գաւառ կամ Խիզնայ
երկիր — 67, 70, 152, 168, 169, 189
Խլաք կամ Խըլաք, Խզաք քղք, մայրաքղք —
26, 250, 291, 375, 376, 452, 472, 516,
526, 554, 555, 586
Խլաքայ բերդ — 283
Խլաքայ (գրված՝ Ղրլաթայ) երկիր — 644
Խլաքայ վանք — 147
Խլաղաշի վանք, գտնվել է Վերին Խորճիւն, որ
կոչի Կեղի (այժմ Քղի գաւառում) —
539, 540
Խենճուրուի վանք, Խիզանում — 45
Խոսրովայ վանք, Սալմաստի շրջանում — 397
Խորայնճուրու վանք, վայրն անորոշ — 117
Խորանաշատ, Արցախում — 174
Խորասան — 281, 283, 457, 508, 532, 639
Խորին անապատ, Կիլիկիայում — 211
Խորճիւն (իմա՝ Խորճեան), Չորրորդ Հայքի
գաւառներից, կոչված նաև Կեղի — 539,
540
Խուժկա վանք, Համշէնում — 510

հովաթմեհ, հարբերդում — 558
 Խրիմ — Տե՛ս Ղրիմ
 Խոյ քղք — 504, (242, 295)

Մ

Մառիկու վանք, հարբերդում — 620
 Մառ, Արցախի գաւառներից — 24, 122, 123, (275)
 Մաւկու գղ, Նարեկի մոտ — 243
 Մբղաւ գղ, Բզնունիքում — 284
 Մբղկունեհ գղ, Շատախի գաւառում — 244
 Մեանառնոյ վանք, Դարանդեաց գաւառում — 498
 Մով գղլակ, հարբերդից հարավ — 559
 Մալաւ անապատ, Մոկքում — 269, 306, 340

Կ

Կազարեց, գղ Մոկաց գաւառում — 95
 Կազարիոյ աշխարհ — Տե՛ս Գաղարիա
 Կամախ — 52°, 498, 632, 646
 Կամխայ բերդ — 601, 602
 Կանանց վանք (կամ սուրբ Խաչ), Խիզանում — 17
 Կանչաւ վանք, Կիպրոսում — 27°
 Կապուսի կամ Կապուսի վանք, Ծրդնկայից արեւմուտք — 138, 186, 344
 Կապուսից ամուր, Այրարատի Արշարունեաց գաւառում — 276
 Կապրակապան բերդ, Ռշտունիքում — 579, 595, 596
 Կաւոս, գղ Վանի Խոշապ գաւառակում — 129
 Կարբի քղք — 52°, 163, 394, (601)
 Կարմիր վանք, Չմշկածագում — 448, 466
 Կարնոյ քղք — Տե՛ս Արզրում
 Կարո քղք — 133, 275
 Կաւալու վանք, Վանի շրջանում — 117
 Կապուսի վանք — Տե՛ս Կապուսի
 Կաֆա (նույնն է Թէոդոսիա), Ղրիմի հայաշատ քաղաքներից — 20, 171, 244, 269, 312, 390, 395, 401, 414, 415, 428, 443, 444, 459, 483, 502, 511, 527, 591, 597, 621, 628, 629, 631, 641, 649, (258, 319, 441, 465, 543, 607)
 Կեղի կամ Քեղի, Քղի երկիր, մասամբ համապատասխանում է Զորրորդ-Հալքի Խոր-ձեանք գաւառին — 539, 540, (649)
 * Կեչառոյ — 230, 583
 Կեսաւիոյ, որ է Ղայսարի քղք — 492°
 Կեցեայ երկիր, Մոկքից հարավ-արեւմուտք, սահմանակից Բաղէշին — 579
 Կիլիկիա — 246, 249, 484, 517, 548, 603

Կիպրոս — 27°, 157, 234, 354
 Կորիփոռոյ վանք (կոչված Նաեհ Բեկուզում) — 364
 Կոդք — 52°
 Կոդուց վանք, Արծկէի մոտ — 380
 Կոնեւաց վանք, Մովահայեաց, Արծրունեաց գաւառում — 137
 Կոնքէր, գղ Ծրդնկայի մոտ — 65
 Կոնկրկայ, գղ Արեւմտյան Հայաստանում, վայրն անորոշ — 54
 Կոստանդնուպոլիս — 41, 492, 624, 628
 Կոտեաց կամ Կոտեուց երկիր (իմա՝ Կոտայք) — 485, 561
 Կուր գետ — 197, 381
 Կուս — 165
 Կացի սր Խաչ — 296
 Կրծանիս, գղ Տփլիսի մոտ — 461, 462

Հ

Հադրուղ, գղ Գիզակում — 382
 Հալապ — 3, 3°, 7
 Հաղթաւ — 201, 312, 475, 485, 514, 618
 Համիր — Տե՛ս Ամիր
 Համրայ շուր — 52°
 Համշէն — 510, (18, 589)
 Համշինու գաւառ — 344
 Հայաստան, Հայոց տուն, Հայք — 5, 8, 50, 272, 380, 597
 Հայոց-բառ կամ Հաւուց-բառ, Գառնիի մոտ — 303, 304, 315
 Հայտար գղ, Բազրկանդում — 140
 Հասրեֆէֆ, Ամիգից արեւելք, Տիգրիսի ափին — 603
 Հարնոց — Տե՛ս Խարնոց
 Հացունեաց գաւառ — 247
 Հարգում, գղ Հայոց-ձորում — 97
 Հեռաբարձ — իմա՝ և տե՛ս Խառաքասա
 Հերգայ գաւառ, Աղուանքում (Պարտավի շրջան) — 205
 Հերմոնի վանք, Վայոց-ձորում — 143, 163, 175, 214, 320, 349, 526, 638, 656
 Հեփաթի աշխարհ, Զուլամերկի շրջանը — 342
 Հեշաւ, Ատրպատականում, վայրն անորոշ — 374, (607)
 Հեշաւայ երկիր — 53
 Հիլան — Տե՛ս Խիզան
 Հիւնի, Սասունից հարավ-արեւմուտք — 292
 * Հոդ, գղ Ռշտունիքում — 105
 Հոնաց աշխարհ (Ղրիմ) — 19, 190, 207, 244, 273, 312, 390, 395, 401, 414, 428, 459, 502, 511, 621

Հոտմոց աշխարհ, տուն Հոտմոտոտ — 22,
52°, 532, 580
Հոտմովանք — Տե՛ս Խոտմովայ վանք
Հոտմ — 624, 629
Հոպանան — Տե՛ս Սպահան
Հրէ (իմա՝ Հերաթ) — 639

Ձաղավանք, Կոտայքում — 334, 336, 561, (368)
Ձաղաբերդ, Կիլիկիայում — 600
Ձառլ վանք, Փաշրերունիքում — 637
Ձառլ գաւառ, Գուգարքում (ներկայիս Ալա-
վերդու շրջանը) — 240

Ղ

Ղազարու վանք, Տարսնո՛ւմ — 293, 649
Ղազրաց աշխարհ — Տե՛ս Գազարիա
Ղազալ, գղթող Ամասիայի վիճակում — 369
Ղալսարի — Տե՛ս Կեսարիա
Ղաղալլա գաւառ, Աղուանքում — 425
Ղաղայմանիս, գլ Մարաղայի մո՛տ — 425
Ղրիմ — 19, 109, 190, 207, 244, 312, 395,
414, 454, 483, 502, 511, (164, 209, 210,
299, 324, 370, 427, 441, 482, 558, 588)

Ճ

Ճալէրոյ վանք, Աղուանից աշխարհում, Նու-
խիից հյուսիս — 425
Ճանուկ, Սիննաց գաւառներից — 16, (479)
Ճգնաւորի քար, Վայոց-ձորում, Ամաղու գյու-
ղի մոտ — 383

Ս

Մալխա, Ջալախքում, Թմոզվիի մո՛տ — 354
Մալու գլ — 61, 61°
Մալուայ բերդ — 301, 353, 376
Մաղարդայ կամ Շամրիձորի սր Նախավկայի
վանք, Ջուղայից հարավ-արեւմուտք, Կար-
միր գետի և Երասխի միացման վայրում
— 365, 389, 396, 504
Մամուտ կամ Մըմուտ կամ Նմուր (իմա՝
Նիմրութ) լեռ, Բզնունեաց գաւառում,
Խլաթի մոտ — 516, 546, 581
Մանուլի անապատ, Այրիվանքի մոտ — 391
Մառառայ, գլ Շիրվանում — 31
Մառաղա — 425
Մաւմա, գլ Վանի մոտ — 266
Մաւուլ (իմա՝ Մոսուլ) — 28
Մգունք, գլ Արեւմտյան Հայաստանում, վայրն
անորոշ — 41

Մելիանէ — 491, (20, 325, 467)
Մեծոփայ վանք, Փաշրերունիքում, Արճէշից
հյուսիս — 79, 86, 93, 94°, 101, 103,
127, 134, 145, 175 178, 181, 182, 183,
241, 304, 320, 355, 360, 361, 362, 379,
380, 424, 453, 454, 455, 497, 508, 509,
568, 587, 597, 598°, 599, 653, 655,
655°, 660

Մերտիե կամ Մէրտիե քղք, մայրաքղք — 4,
292, 354, 358°, 380, 381, 492, 635

Մերդեայ կամ Մէրդընայ ամուր, բերդ — 68,
200, 278

Մէջերկրեայ Հոտմ — 279

Միլագեմ — 278, 287, 313, 403, 622, 623,
625, 628, 633

Միլագեմ Լաւրոց — 52°, 380

Մլիանք — Տե՛ս Մուլիվոն

Մոխրաբերդ, գլ Ռշտունիքում — 582

Մոկաց երկիր — 51, 95, 96, 115, 148, 151,
219, 309, 340, 434, 457, 527, 609, 612,
(51)

Մուլիվոն (գրված նաև՝ Մլիանից հոլովված
ձևով), Կիլիկիայի բերդերից — 369, 411

Մուխրանի, Արեւելյան Վրաստանում — 489

Մուլան — 52°, 272, 275

Մուշ քղք — 26, 246, 249, 484, 490, (89,
358)

Մար կամ Մըսր (իմա՝ Նգիպտոս) — 179, 278,
281, 354, 508, (577)

Յ

Յաղճին (իմա՝ Հաղարճին), Աղստեկի ձորում
(Դիլիշանի շրջան) — 393

Յառաւանք, գլ Վանի շրջանում — 219

Յերադաւսի գաւառ (Չմկածաղ) — 444, 466

Յուսկան որդւոյ վանք — Տե՛ս Արգելան

Ն

Նախավկայի վանք — Տե՛ս Մաղարդայ վանք
Նախաւան — 52°, 272

Նանդենց, գլ Ոստանի շրջանում — 499

Նարեկ, գլ Ռշտունիքում — 177, 231, 242, 519,
582

Նարեկայ վանք — 204

Նրան, վայրն անորոշ — 374

Նրսբին (իմա՝ Մժրին) — 278, 580

Նկար կամ Նկարենայ սր Ստեփանոսի վանք,
Ռշտունիքում — 17, 389

Նմուտ — Տե՛ս Մամուտ

Նոր-Գեղկայ վանք, Երզնկայի շրջանում —
601

Նոր-Ֆաղաֆ — Տե՛ս Վաղարշապատ
Նորավանք, Վայոց-ձորում — 163

Շ

Շարխոյ գաւառ (տե՛ս Նաև Զերմաձորոյ երկիր)
— 244
Շանապոնք, Նախիջևանի շրջանում — 176, 438
542, 649
Շամախի մայրաքղք — 32
Շամ կամ Շամայ տուն (իմա՛ Ասորիք) — 3,
3*, 15, 52*, 280
Շամբ, Նույնն է Դարաշամբ, Նախիջևանի շրջ-
անում — 80
Շամբիձորոյ գաւառ, Նույնն է Դարաշամբ —
365, 519
Շամշուպէ քղք — Տե՛ս Սամշուիլէ
Շառուան, գլ Ռշտունիքում — 16, 412, 582,
633
Շուշանց, գլ Վարազի մոտ — 128
Շուշու, գլ Աղուանքի Ամարասայ վիճակում
(Վարանդայում) — 384
Շրվանայ երկիր (իմա՛ Շիրվան) — 31, 194,
195, 197

Ո

Ոգիւմ, գլ Մոկքում — 148, 149
Ոստան քղք, մայրաքղք — 7, 22, 113, 128,
136, 166, 219, 220, 221, 227, 228, 238,
326, 353, 356, 374, 498, 509, 565, 573,
579, 581, 585 (114)
Ոստանայ երկիր — 4, 326
Ռոմտան (գրված նաև՝ Ռոտտան, Ռոտայն ա-
ղավաղ ձևերով) երկիր, Սիւնեաց գաւառ-
ներից — 258, 275, (80, 110, 460, 560)
Ուկագոմ, գլ Բասենո՛ւմ — 306
Ումրուֆլիսա գլ, վայրն անորոշ — 615
Ուռնա, Եգեսիս — 278, 292
Ուրանց գլ, գլքղք, Աղջամարի վիճակում,
Կեցան գաւառում — 433, 608
Ուրծայ վանք, կոչված նաև Առշառներեկ, Այրա-
րատի Ուրծ գաւառում — 368

Չ

Չմկածագ (տե՛ս Նաև Յերապալսի գաւառ)
— 426, 442, 466, 621*, (558)

Պ

Պաղտառ — Տե՛ս Բաղդաստ
Պառուագրակի վանք, վայրն անորոշ — 232,
267

Պատրիկի վանք, Հանդեպ Ոստան քղքի — 238,
376, 377
Պարիս, գլ. Աղուանքում, Պարտաւ քաղաքի-
մոտ — 205
Պարսկաստան կամ Պարսկացտան կամ Պարս-
կաց տուն — 50, 272, 281, 380
Պարլիկի կամ Պուլիկի վանք, Ոստանի մոտ
— 574, (565)
Պոնտոս քղք — Տե՛ս Տրապիզոն
Պոնտոսի ծով — 624, 628
Պոս, գլ Բաղէշից Հյուսիս-արևելք — 215, 622
Պոստիւնէֆ, գլ Փոքր-Հայքո՛ւմ — 356, 357
Պուստ կամ Պուրսա, Փոքր-Ասիայի Հին քա-
ղաքներից — 591*, 646*

Ջ

Ջաղացտեղ, գլ Շամբի-ձորում — 519
Ջերմաձորոյ երկիր, Նույնն է Շատախ — 202
Ջուլամբեկ — 536
Ջուլայ (Հին) — 80, 612, (145)
Ջրվշկայ վանք, Վերին-Խաչենում — 618

Ռ

Ռշտունեաց երկիր — 17, 220, 226, 302, 314,
328, 412, 579, 580, 593, 595, 596, 614,
620
Ռշտունեաց ծով (իմա՛ Վանայ լիճ) — 3, 253

Ս

* Սալիքաղ, Սիւնեաց նրնչակ գաւառում — 541
Սալմասա — 225, 519
* Սալնաղառ վանք, Վանի շրջանում — 128
Սաղի սր Ստեփանոս, վանք Եկեղեցաց գաւա-
ռում — 154
Սաղմասավանք, Արագածոտնում — 144, 466
Սամարղանդ — 36, 50, 52*, 273, 283, 287,
391, 419
Սամիսոն քղք (իմա՛ Սամսոն) — 99, 235, 270
Սամշուիլէ բերդ (գրված նաև Շամշուգէ)
— 506, 507*, 515, 516, 532, 537, 546
Սանանին — 240, 257, 303, 316, 466, 468,
470, (131, 607)
* Սասուն — 354
Սաւրանիա, Զանջանից Ղազվին տանող ճանա-
պարհի վրա — 380, 381
Սեբաստիա քղք, մայրաքղք — 3, 52*, 288, 465,
486, 493, 621, (124, 138, 139, 235)
* Սելանե, վայրն անորոշ — 344
Սեպուն լեռն — 103*, 539, 589, 640
Սերկէիլի, գլ Արագածոտնում, Մուղնի գյուղի
մոտ — 534

Սևերաֆ, Դիարրեքիթից հարավ-արևմուտք — 471
 Սինեմուտ դղեակ, հարբերդում — 576
 Սիս քղք, մայրաքղք — 139, 227, 500, 515, 517, 545, 548, 560, 575, 581, 603, 604, (355)
 Սրսալ երկիր — 249
 Սիսական տուն, նահանգ — 60, 318
 Սիսիֆ — 52°, 275
 Սիսենաց աշխարհ, գաւառ, երկիր, նահանգ, վիճակ, տուն — 4, 38, 60°, 74, 77, 78, 87, 101, 104°, 175, 518, 519, (24, 123, 175, 292)
 Սիսեվանֆ, Սիսիքում — 392
 Սիսգալ կամ Սրգգալ, դղ վանի մոտ — 322, 368
 Սիսգալ վանք — 189, 328
 Սդեմ քղք, Բաղէշից հարավ — 314
 Սորոյվանֆ, Կեցանո՞ւմ — 479
 Սուխարայ վանք — Տե՛ս հառարաստ
 * Սուխարայ, դղ Դանձասարի մոտ — 439
 Սուր (գրված՝ Սուրայ), դղ Մոկքում — 51
 Սուրբ-Թորոս, գղ Բաբերդի շրջանում — 402, (307, 323)
 Սուրկանց, դղ Մոկքում — 434
 Սուրխար, (գրված նաև՝ Սալխար), Ղրիմի հաշառ քաղաքներից — 19, 414, 502, 511, 641
 Սուլաքայ երկիր (իմա՝ Ղրիմ) — 401
 Սուրմարի (իմա՝ Սուրմալու) — 52°
 Սպանան (գրված՝ Հսպահան) — 612
 * Սպանկերտ (իմա՝ Սպարկերտ), Մոկայ գաւառներից — 301
 Սպեր, Բարձր-Հայքի գաւառներից — 345°
 Ստամպոլ — Տե՛ս Կոստանդնուպոլիս
 Սֆանչելագործ սր խաչ, վանք Արծիէի մոտ — 167

Վ

Վանկա, քղք Կիլիկիայում — 157, 403
 Վաղանդու վանք, Սիսենաց Մղակ գաւառում — 80, (451)
 Վաղարշակերտ (իմա՝ Ալաշկերտ) — 255
 Վաղարշակերտայ գաւառ — 250
 Վաղարշապատ — 531, 536, 546, 548, 549, 567, 575, 587, 490, 604, 640, 644, 648
 Վայոց-ձոր գաւառ — 163, 301, 526
 Վան քղք — 52°, 147, 188, 218, 219, 228, 261, 277, 286, 296, 297, 328, 353, 457, 473, 505, 515, 536, 579, 581, 584, 587°, 596, 619, (577, 640)
 Վանայ ամրոց, բերդ, դղակ — 314, 328, 329, 376, 484
 Վանդիր անապատ, Խուֆ գաւառում — 386

Վանդիշատ, գղ Ոստանի գաւառում — 356
 Վասկերտ, Երզնկայի մոտ — 211
 Վասպուրականի երկիր — 266, 419, 515, 584, 587°
 Վանդիարեան կամ Վանենաց դաշտ, Կուր գետի փին (Չալաղանի դաշտ) — 119, 197
 Վարագ, Վարագայ վանք — 6, 216, 251, 255, 259, 261, 264, 265, 457, 536, 568, 596, 619, 660, (314, 315, 336, 410, 647°)
 Վարագ-Վերին — 328
 Վարդգէս Կան (իմա՝ Վաղարշապատ) — 531
 Վարդիստան, գղ Վրաստանում — 489
 Վենէթ (իմա՝ Վենետիկ) — 445
 Վերին վանք, Բաղէշում — 64
 Վիրադ (Խոր-Վիրադ) — 597
 Վրաց աշխարհ, Վրաց տուն, Վրացաւան — 5, 52°, 58, 103°, 119°, 133, 186, 194, 197, 222, 279, 292, 312, 461, 470, 485, 486, 504, 514, 515, 535, 537, 546, 568, 644, (85)

Տ

Տաքև, Տաքևի վանք (գրված նաև՝ Եւտաթէի, Ստաթէի վանք ձևերով) — 4, 33, 34, 37, 56, 57, 58, 59, 60°, 72, 75, 76, 79, 80, 81, 87, 93, 94°, 104°, 123, 143, 175, 258, 292, 338, 469, 560, 562, 653
 Տաշխարու դղակ, Ղրիմում — 19
 Տաւան — 26, 88, 484, 545, 649
 Տաւանայ վանք — 246, 249
 Տարբերունի կամ Տարբերունեաց գաւառ, երկիր (իմա՝ Բերկիր) — 169, 213, 241, 256, 295, 321, 527
 Տի, գղ Խիզանում — 152
 Տիկրան բերդ, Բազարանի մոտ, կռված նաև Աղձաղալայ — 124
 Տիւրիկ, Փոքր-Հայքում — 645, (394, 441, 588)
 Տոդր գաւառ (իմա՝ Վան) — 265
 Տշոդ կամ Տայշոդ, գղ Ռշտունիքում — 43, 114, 177, 204, 226, 525
 Տրապիզոն կամ Պոնտոս քղք — 298, 370, 427, 482, 624, 629, (482, 492)
 Տրապիզոնու անապատ — 481
 Տփիսիս կամ Տրփիսիս քղք, մայրաքղք — 52°, 119°, 274, 420, 461, 475, 487, 494, 507, 574, 607

Յ

Յաղման կամ Յաղմայ գաւառ, Չմկածագի նահանգում — 426
 Յաւլաց քաղ (իմա՝ Յախաց քաղ), վանք Վայոց-ձորում, Երզնկայի մոտ — 473

Ցիլոնայ վանք, կոչված Նաև Դաստակ, Բզնուն-
եաց գաւառում — 91, 92, 203, 224, 329,
332, 593, 644

Փ

Փայտակարան — Տե՛ս Տփիսիս
Փարոյի, գլ Արագածոտնում — 103 *
Փոստավանք, գլ Մոկքում — 609
Փոխգիւղ Նահանգ — 466

Ք

Քաղքերունի կամ Քաղքերունայ աշխարհ, գա-
ւառ, երկիր, Նահանգ — 56, 78, 79, 86,
93, 100, 101, 103, 103 *, 126, 127, 145,
146, 175, 178, 212, 233, 254, 256, 304,
320, 360, 362, 378, 419, 425, 452, 474,
508, 516, 522, 568, 598, 636, 637, 660

Քարավանա, գլ Մար գաւառում — 24
Քարաւան, Անձկացեաց գաւառներէց — 326
Քեղոյ-ձոր, Գառնիի մոտ — 537, 551, 553, 600
Քեմնակի վանք, Ղրիմում — 207
Քեռու գլ, գլքղք Խուք գաւառում — 385, 386
Քրիսոյ վանք, Ամարասայ վիճակում (հետա-
գայում կոչված՝ Գտիլ) — 385
Քոշտենց վանք, Համշէնում — 344
Քուռ գետ — Տե՛ս Կուր
Քունա, Նախիջևանի շրջանում — 16
Քրդստան — 380, 581

Օ

Օթայ, գլ Վրաստանում — 222
Օնովոց, գլ Քերևս Սիւնիքում — 432